

ŠESD emisijų skaičiavimas kogeneracijos sistemose ir rekomendacijose

BJR ŽTCŠT projektas

LowTEMP mokymų paketas

LowTEMP mokymų paketas - APŽVALGA

Įvadas

Įvadas Klimato apsaugos politika ir jos tikslai

Įvadas Energijos tiekimo sistemos ir ŽCŠT

Energijos tiekimo sistemos BJR

Energetikos strategijos ir pilotiniai projektai

Energetikos strategijų ruošimo metodika

Pilotinė energijos strategija – Tikslai ir sąlygos

Pilotinė energetikos strategija – pavyzdžiai

Pilotinės testavimo priemonės

ŠESD emisijų skaičiavimas

GCV (LCA) skaičiavimas

Finansiniai aspektai

ŽCŠT projektų gyvavimo ciklo kaštai

Ekonominis efektyvumas ir finansavimo spragos

Sutarčių sudarymo ir mokėjimo modeliai

Verslo modeliai ir inovatyvios finansavimo struktūros

Techniniai aspektai

Vamzdinių sistemų

Bendra šilumos ir elektros gamyba (koeneracija)

Didelės galios saulės šiluminės jėgainės

Atliekinė ir perteklinį šilumą

Didelės galios šilumos siurbliai

Elektra-į-šilumą ir Elektra-į-X

Šiluminės, saulės ledo ir PCM saugyklos

Šilumos siurblių sistemos

ŽT ir grindinis šildymas

Buitinio vandens gamyba

Vėdinimo sistemos

Gera praktika

Gera praktika I

Gera praktika II

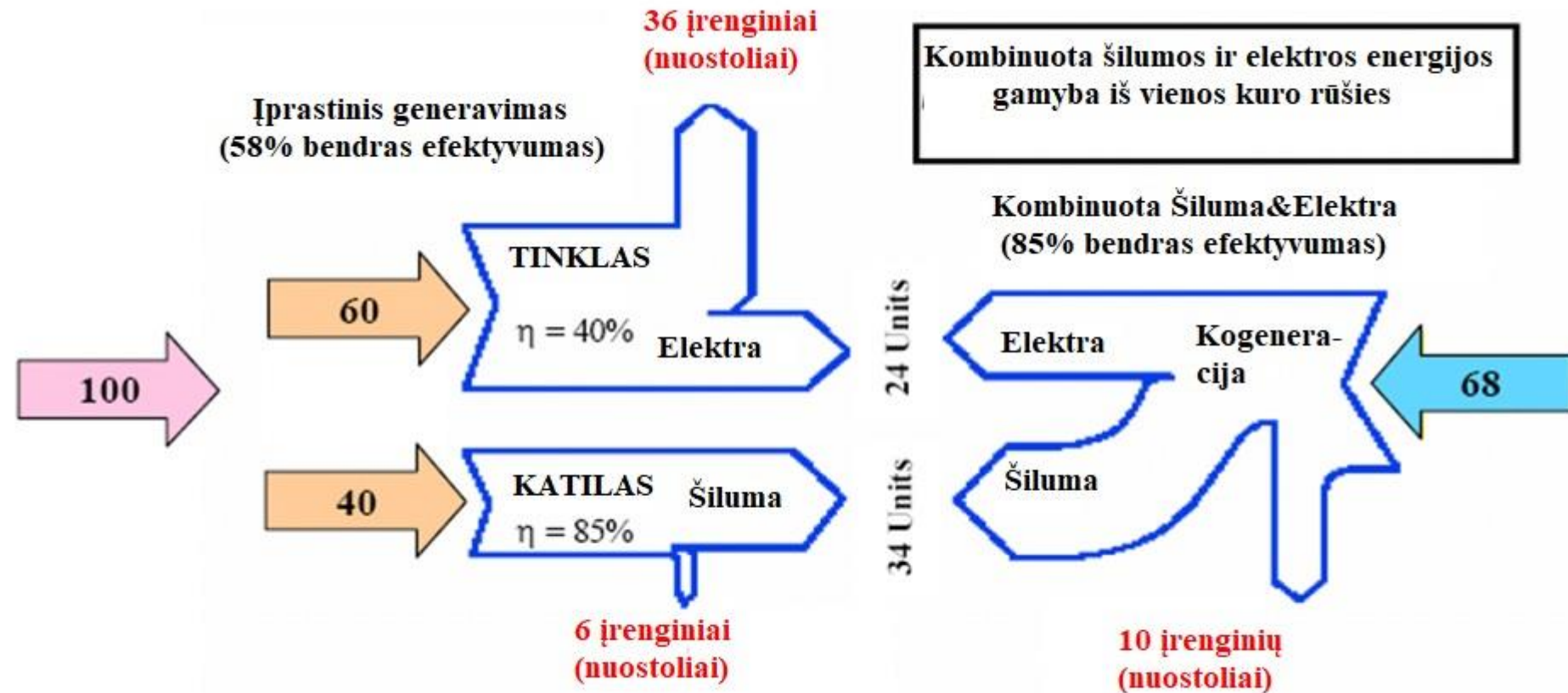
Motyvai

- CO₂e emisijų paskirstymo metodai labai svarbūs **energetikos politikos įrankiai** ir jie kuriami tam, kad **paremtų energetikos sistemų planavimą**, o taip pat **sprendimų priėmimą** ir **politikos plėtrą** tiek vyriausybiname, regioniniame ir pramonės lygyje.
- **Kogeneracijos sistemos** gamina elektros energiją ir šilumą, bet šiluma gali būti pagaminama iš iškastinio kuro ar elektros, kai efektyvumas yra didesnis nei **95%**
- Elektros energija yra gaminama iš iškastinio kuro/šilumos, kai efektyvumas siekia iki **45%**
- Kiek emisijų mes priskirtume energijos ir šilumos gamybai?

1 pav.: Emisijos iš didžiausios lignitu kūrenamos jėgainės Belchatów (PL)
Šaltinis: M. Dzierzgowski, IMP PAN

Kogeneracija - privalumai

Kogeneracinės sistemos energijos efektyvumo privalumas (UNESCAP, 2000)

Šaltinis: UNESCAP, 2000

Emisijų šaltiniai ir jų Visuotinio atšilimo potencialas (GWP)

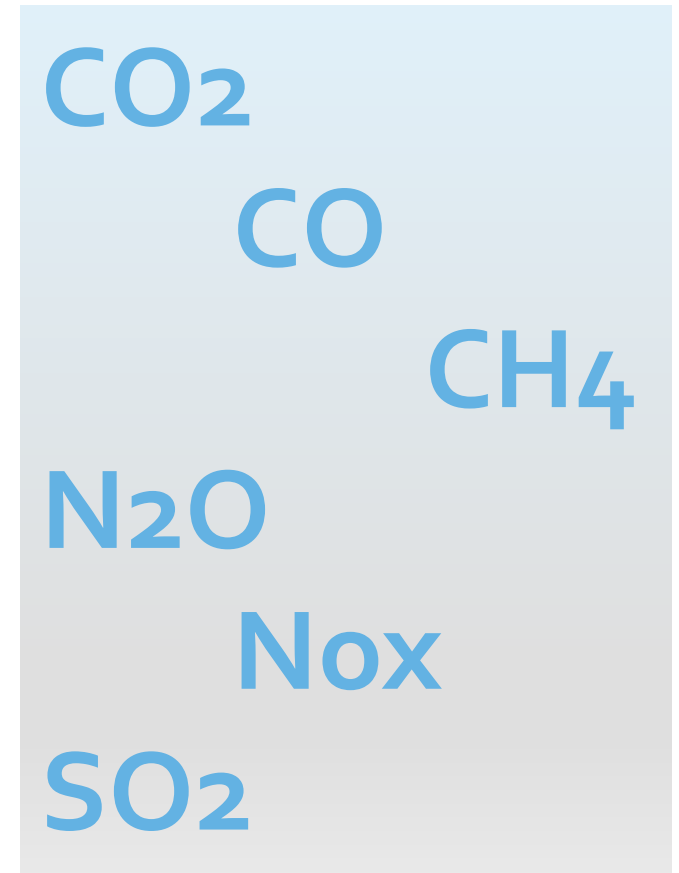
Visuotinio atšilimo potencialas (GWP-global warming potential)

Iškastinio kuro deginimas rezultate duoda šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas, į kurias įeina daugiausiai anglies dioksidas, metanas, azono oksidas ir kitos. **Šių dujų emisijos konvertuojamos į CO₂e** padauginant ŠESD kiekius iš jų Visuotinio atšilimo potencialo (GWP).

GWP yra skaičiuojamas taip, kad **atspindėtų, kaip vidutiniškai ilgai dujos išlieka, atmosferoje, ir kaip stipriai jos absorbuoja energiją**, t.y. tai reiškia bendrą indėlį į visuotinį atšilimą, kurį išmeta vienas tų dujų vienetas, palyginti su vienu etaloninių dujų vienetu – CO₂.

• Pavyzdžiai:

- GWP CO₂ lygus (pagal apibrėžimą) 1
- Metanas (CH₄) : 28–36
- Azoto oksidas (N₂O) : 265–298.

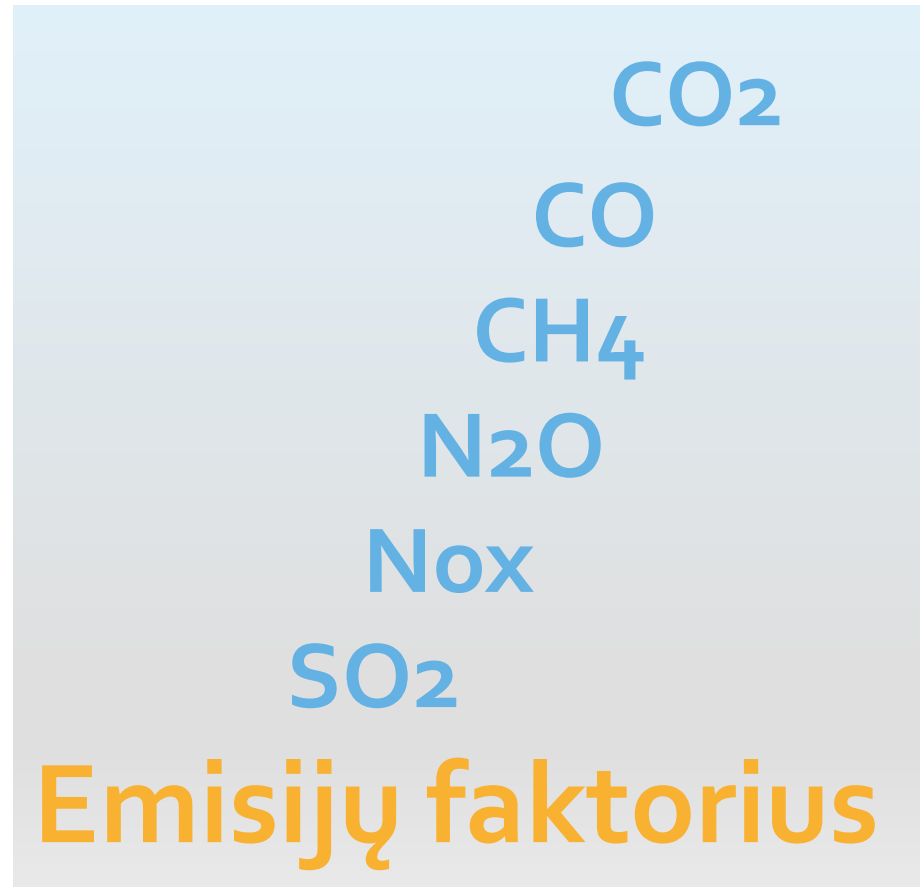

LowTEMP2.0

ŠESD emisijų vertinimo metodai

- Egzistuoja **du pagrindiniai metodai ŠESD emisijoms vertinti** iš stacionarių deginimo šaltinių:
  - Tiesioginis matavimas
  - Kuro indėlio analizė
- Tiesioginis CO₂e emisijų matavimas gali būti atliekamas, naudojant **Pastovios emisijų stebėsenos sistema**.
- CO₂e emisijų skaičiavimas, naudojant kuro analizės metodą, apima anglies kiekio nustatymą deginamame kure;
- **Emisijų rodiklis** yra nustatomas kaip vidutinės duotų ŠESD emisijos užduotam šaltiniui, santykinai veiklos vienetui (paprastai sudeginamo kuro kiekiai, arba kWh naudojamos elektros, kt.).

LowTEMP2.0

Įvairių kuro rūšių ŠESD emisijos

Egzistuoja 3 standartinės lygtys, apibūdinančios CO₂e emisijas kiekvienam deginamo kuro tipui:

$$\text{ŠESD emisijos} = \text{Kuras} * \text{ER}_1 \quad (1)$$

ŠESD emisijos = Išmestų CO₂e, CH₄ ar N₂O kiekis, **Kuras** = sudeginto kuro masė arba tūris,
ER₁ = CO₂e, CH₄ ar N₂O **emisijų rodiklis** masės arba tūrio vienetui,

$$\text{ŠESD emisijos} = \text{Kuras} * \text{KŠ} * \text{EF}_2 \quad (2)$$

AAA šiltnamio efektą sukeliančių dujų inventorizavimo rekomendacijos, tiesioginės emisijos iš stacionarių deginimo šaltinių, 2016;
KŠ = Kuro šilumingumas (aukštutinė šilumingumo vertė), energijos vienetais kuro masės ar tūrio vienetui ;

ER₂ = CO₂e, CH₄ ar N₂O **emisijų rodiklis** energijos vienetui,

$$\text{ŠESD emisijos} = \text{Kuras} * \text{AK} * 44/12 \quad (3)$$

AK = Kuro **anglies kiekis** vienetais, išreikštais anglies masės kuro masei ar tūriui,
44/12 = CO₂e molekulinio svorio ir anglies molekulinio svorio santykis.

LowTEMP2.0

Pirminės energija ir pirminės energijos rodiklis

Pirminė energija (PE)

Reiškia energiją iš atsinaujinančių ir neatsinaujinančių energijos išteklių, kuri nedalyvavo konversijoje ar transformacijoje.

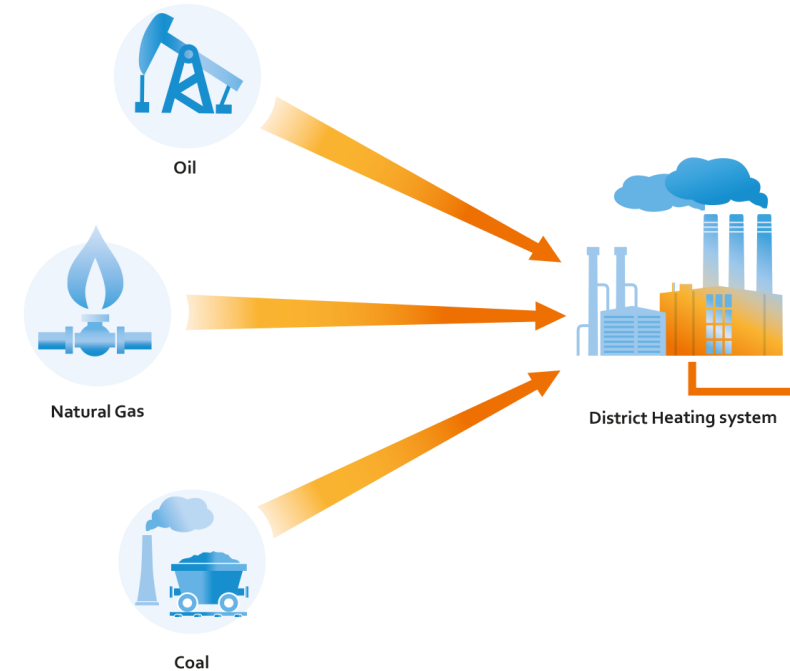
PE gali būti iškastinė ar atsinaujinanti, arba kombinacijų abiejų. Ji gali būti konvertuota arba pateikta galutiniams vartotojams kaip galutinė energija, pvz., elektra arba šiluma. PE indėlis paprastai apima išankstinę veiklą ir procesus tiekimo grandinėje (t.y. įeinančio kuro išgavimą, transportavimą ir paruošimą).

Pirminės energijos rodiklis (PER)

Apjungia pirminę ir galutinę energiją – rodo, kiek PE yra naudojama, siekiant sugeneruoti elektros vienetą arba naudingos šiluminės energijos vienetą

Pirminė energija * Sistemos efektyvumas = galutinė energija

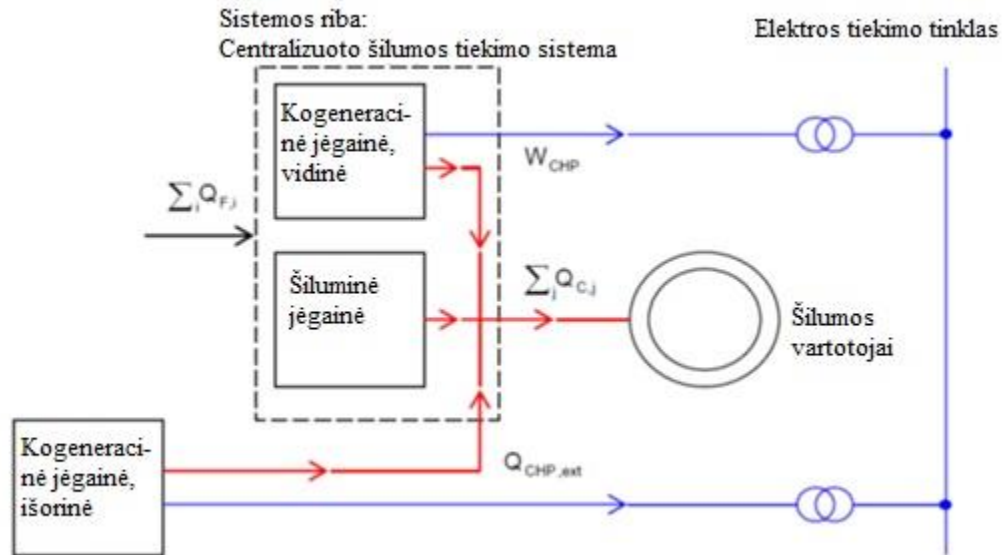
Pirminės energijos rodiklis = Pirminė energija/galutinė energija

3 pav.: Įprastas centralizuotas šilumos tiekimas. Šaltinis: Originali LowTEMP iliustracija Peter Abrahamsson, AliasDesign, for Sustainable Business Hub

Centralizuoto šilumos tiekimo sistemos pirminės energijos rodiklis $f_{P,DH}$

- $Q_{F,i}$ – kuro (galutinės energijos) indėlis į šiluminės jėgainės ir į kogeneracines jėgaines vertinamoje sistemoje per vertinamą laikotarpį (paprastai vienerius metus) – matuojamas tiekimo taške;
- W_{CHP} – elektros gamyba vertinamos sistemos kogeneracinėse jėgainėse;
- $Q_{C,j}$ – šilumos vartojimas, išmatuotas pirminėje vartotojų šilumos mazgų pusėje per *vertinamą laikotarpį (paprastai vienerius metus)*;
- $Q_{CHP,ext}$ – šilumos tiekimas į vertinamą sistemą iš išorinių kogeneracinių jėgainių;
- $f_{P,F,i}$ – pirminės energijos/išteklų kuro rodiklis (galutinės energijos indėlis);
- $f_{P,elt}$ – pirminės energijos/išteklų elektros energijos rodiklis.

$$f_{P,DH} = \frac{\sum_i Q_{F,i} \cdot f_{P,F,i} - W_{CHP} \cdot f_{P,elt}}{\sum_j Q_{C,j}}$$

CO₂e emisijos iš centralizuoto šilumos tiekimo sistemos

$$K_{dh} = \frac{\sum_{i=1}^n Q_{F(i)} * K_{F,tot(i)} - \sum_{i=1}^n \frac{W_{chp(i)} * K_{F,chp(i)}}{\eta_{el,(i)}}}{\sum_{j=1}^n Q_{C(j)}}$$

- K_{dh} – anglies dvideginio emisijų rodiklis šilumai, pateiktai į pastatus, kgCO₂e/MWh,
- $Q_{F(i)}$ – grynas kuro energijos kiekis 'i', pateiktas prie vartų, kur jis galutinai konvertuojamas į šilumą [MWh] (naudojant žemutinį šilumingumą),
- $K_{F,tot(i)}$ – anglies dvideginio emisijų rodiklis kurui 'i', kg CO₂e/MWh_{kuro},
- $W_{chp(i)}$ – gryna sugeneruota elektros energija kogeneracinėje jėgainėje iš kuro 'i' (sugeneruota elektros energija minus pagalbinis elektros energijos vartojimas savo reikmėms),
- $K_{F, chp(i)}$ – visų ŠESD emisijų rodiklis elektros energijai, pagamintai kogeneracinėje jėgainėje, kg CO₂e/MWh,
- $\eta_{el,(i)}$ – standartinis įprastinės kondensacinės šiluminės elektrinės elektros energijos gamybos efektyvumas, nustatytas kaip 40%,
- $Q_{C(j)}$ – šiluma, pateikta į pastatą 'j' ant sistemos ribos.

CO₂e emisijų priskyrimas elektros energijai ir šilumai kogeneraciniuose įrenginiuose

LowTEMP2.0

- CO₂e emisijų priskyrimas kogeneracijos energijos gamybai reikalingas ypač tuo atveju, kai pagaminta šiluma ir elektra yra vartojama skirtingų vartotojų, ir kai reikia palyginti su kitomis tiekiamos šilumos rūšimis.
- Kogeneracinėse jėgainėse, kai šiluma ir elektra yra generuojamos lygiagrečiai, yra sunku/ginčytina, kaip tiksliai priskirti pirminės energijos indėlį, emisijas ar eksploatacijos išlaidas kuriai nors pagaminamai energijos rūšiai.

5 pav. 50 kW kogeneracinis įrenginys; šaltinis: A.Cenian, IMP PAN

CO₂e priskyrimo metodai

Šie (populiariausi ES) metodai buvo įvertinti LowTEMP projekte

Energijos metodas,
Alternatyvaus generavimo metodas,
Elektros premijos metodas,
Eksergijos metodas,
200% metodas,
Pas 2050,
Drezdeno metodas.

Kiti metodai yra

Darbo metodas

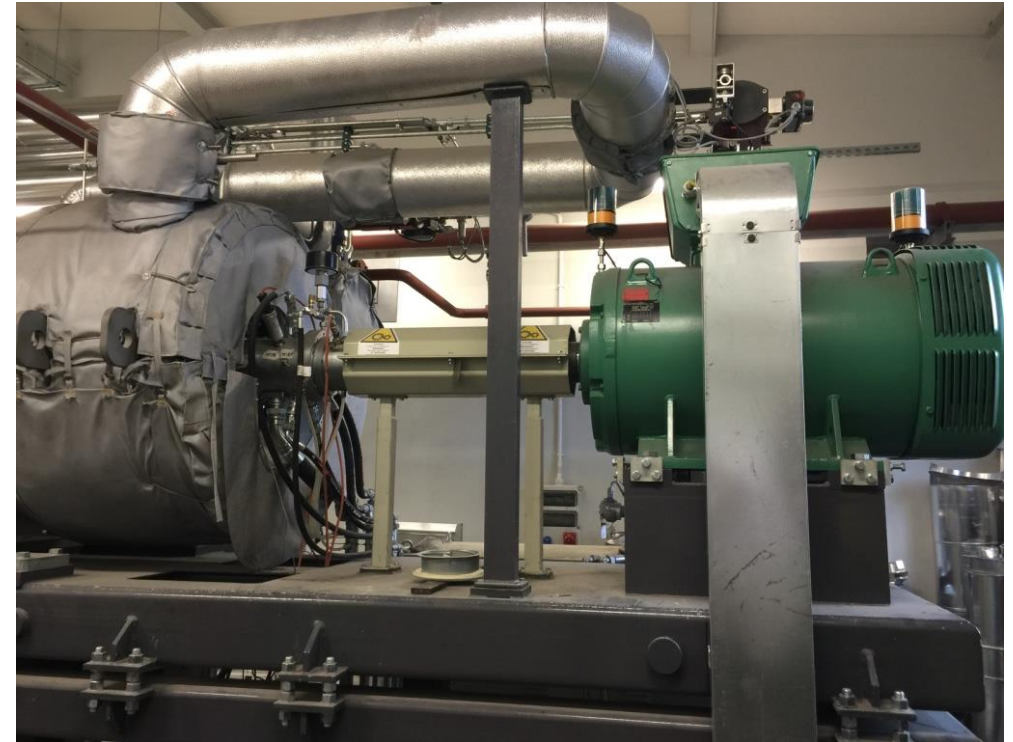
Suomijos metodas

Visi sutaupymai priskirti elektros energijai

Visi sutaupymai priskirti šilumai

50%-50% sutaupymų pasidalinimas tarp šilumos ir elektros

Šilumos ir elektros pirminės energijos kiekis.

6 pav.. 120 kW ORC CHO turbina; šaltinis: A. Cenian, IMP PAN

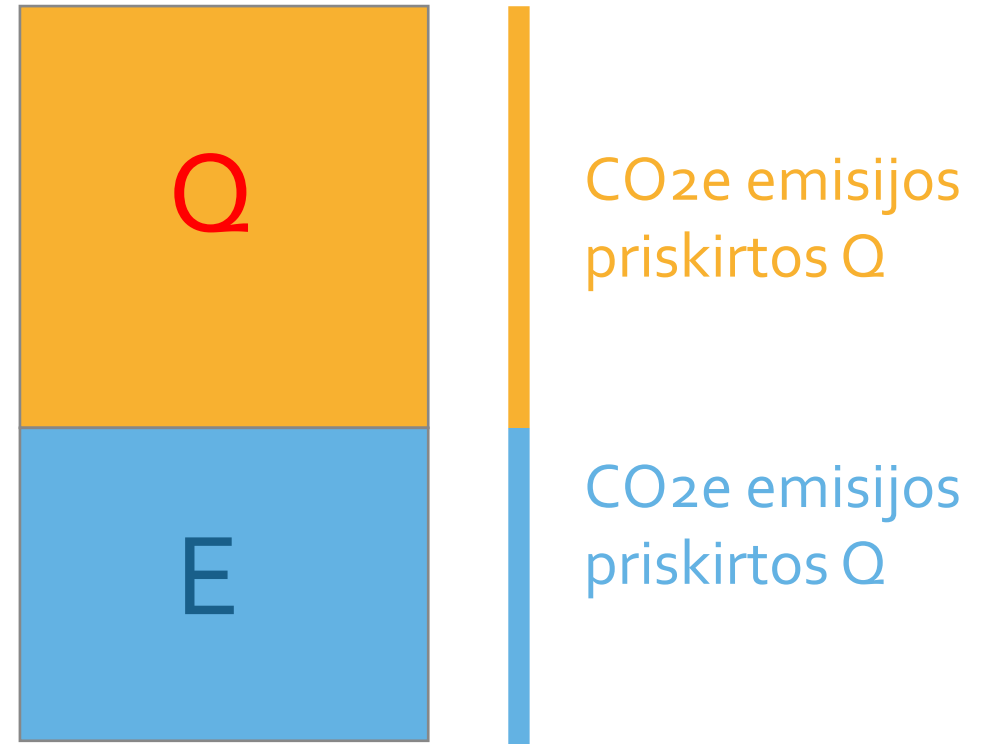

Energijos metodas

Energijos metodas – kuro indėlis arba CO₂e emisijos yra priskiriamos pagamintai šilumai ir elektrai, pagal energijos kiekį pagamintuose produktuose. Šio metodo privalumas yra tas, kad jis labai paprastas ir skaidrus. Trūkumas yra tas, kad produktų energijos kiekis neskiria energijos produktų, t.y. Neįvertina jų kokybės (elektros energija gali būti lengviau transformuojama į šilumą, bet ne atvirkščiai).

CO₂e priskyrimo rodiklis šilumos gamybai:

$$f_Q = Q / (Q + E)$$

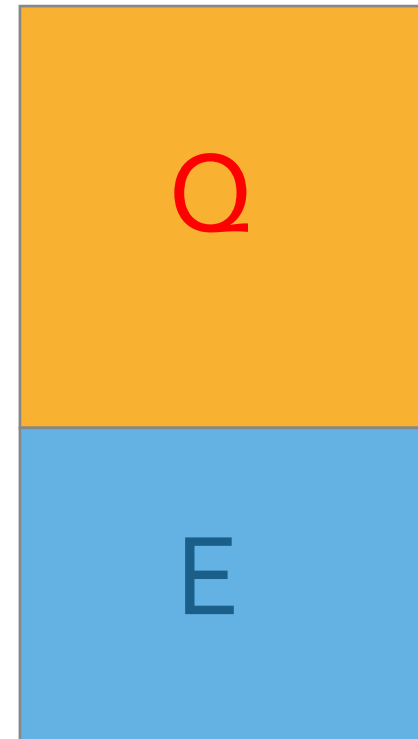

Pagaminta šiluma ir elektra

Alternatyvaus generavimo metodas

Alternatyvaus generavimo metodas taip pat žinomas kaip Efektyvumo metodas arba Naudos dalinimosi metodas (Benefit Sharing Method - BSM) buvo sukurtas Suomijos ČŠT asociacijos. Metodas priskiria CO₂e emisijas ir išteklius šilumos ir elektros gamybai santykinai kuro kiekiui, kuris reikalingas pagaminti tą patį šilumos ar elektros energijos kiekį atskirose jėgainėse. Alternatyvi gamyba dvejose atskirose jėgainėse priklausys nuo jų efektyvumų η_{heat} ir η_{elec} atitinkamai.

$$f_Q = (Q/\eta_{alt\_heat}) / (Q/\eta_{alt\_heat} + E/\eta_{alt\_elec})$$

CO₂e emisijos priskirtos Q

$$f_Q = (Q/\eta_{alt\_heat}) / (Q/\eta_{alt\_heat} + E/\eta_{alt\_elec})$$

CO₂e emisijos priskirtos E

$$f_E = 1 - f_Q$$

Pagaminta šiluma ir elektra

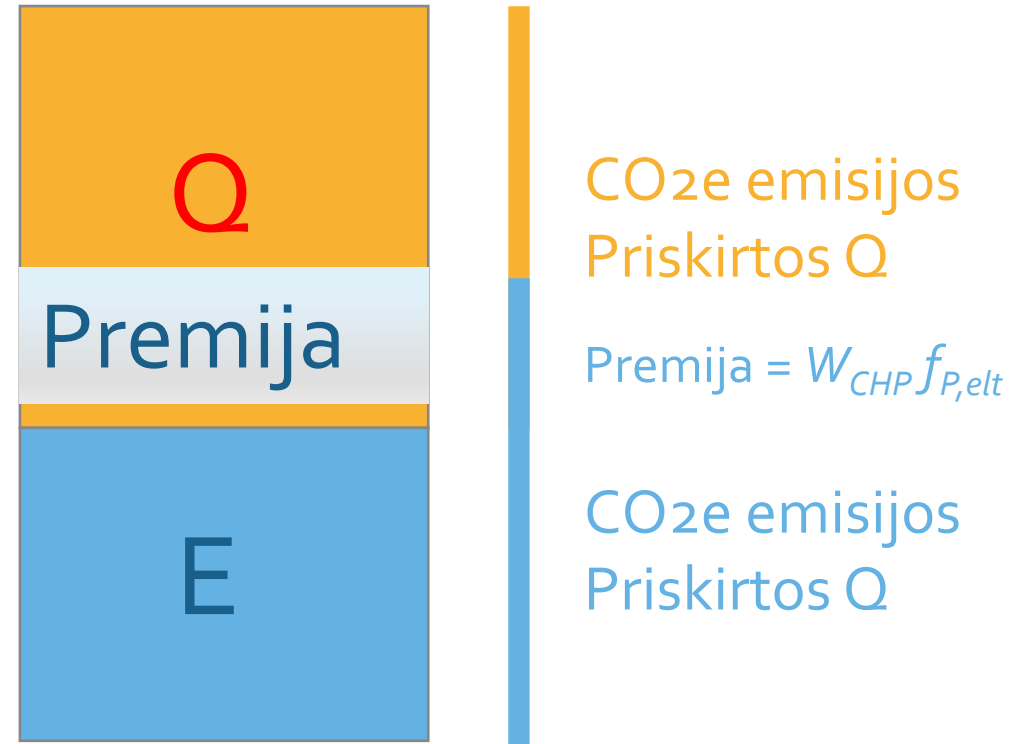
Elektros premijos metodas

Elektros premijos metodas dažnai naudojamas priskirti CO₂e emisijas tarp šilumos ir elektros gamybos Europos Sąjungoje.

Šiame metode šiluma yra pagrindinis produktas, kai tuo tarpu proceso metu pagaminta elektros energija yra traktuojama kaip premija.

Pirminė energija yra priskirta, pirmiausia, elektros energijai, pagamintai kogeneracinėje jėgainėje, kuri vėliau yra atimta iš įdedamos pirminės energijos.

$$f_Q = (E_{P,in} - W_{CHP} f_{P,elt}) / (Q_{del} + E_{del})$$

Pagaminta šiluma ir elektra

Eksergijos metodas

Eksergijos metodas (fizikine prasme teisingas metodas) – kuro naudojimas arba CO₂e emisijos yra priskiriamos pagamintai šilumai ir elektrai remiantis produktuose esančiam eksergijos kiekiui. Produkto eksergijos kiekis yra maksimalaus naudingo darbo, kuris gali būti atliktas šiuo produktu, matas. Santykis tarp energijos ir eksergijos kiekio vadinamas kokybės rodikliu.

Termodinaminiu požiūriu, elektros energijai, pagamintai kogeneracijos būdu, suteikiamas eksergijos rodiklis 1, taigi elektros eksergija yra apibrėžiama kaip $Ex_E = E$. Tai reiškia, kad 100% elektros gali būti konvertuojama į bet kokią energijos formą. Šiluma gali būti konvertuojama į elektrą ar kokią kitą energijos formą tik tam tikru laipsniu, taigi šilumos eksergija gali būti skaičiuojama

$$Ex_Q = (1 - T_o/T) Q$$

kur T_o – yra vidutinė aplinkos temperatūra šildymo laikotarpiu, T – yra CŠT termodinaminė vidutinė temperatūra

$$T = (T_s - T_r) / \ln (T_s/T_r)$$

$$f_Q = Ex_Q / (Ex_Q + Ex_E)$$

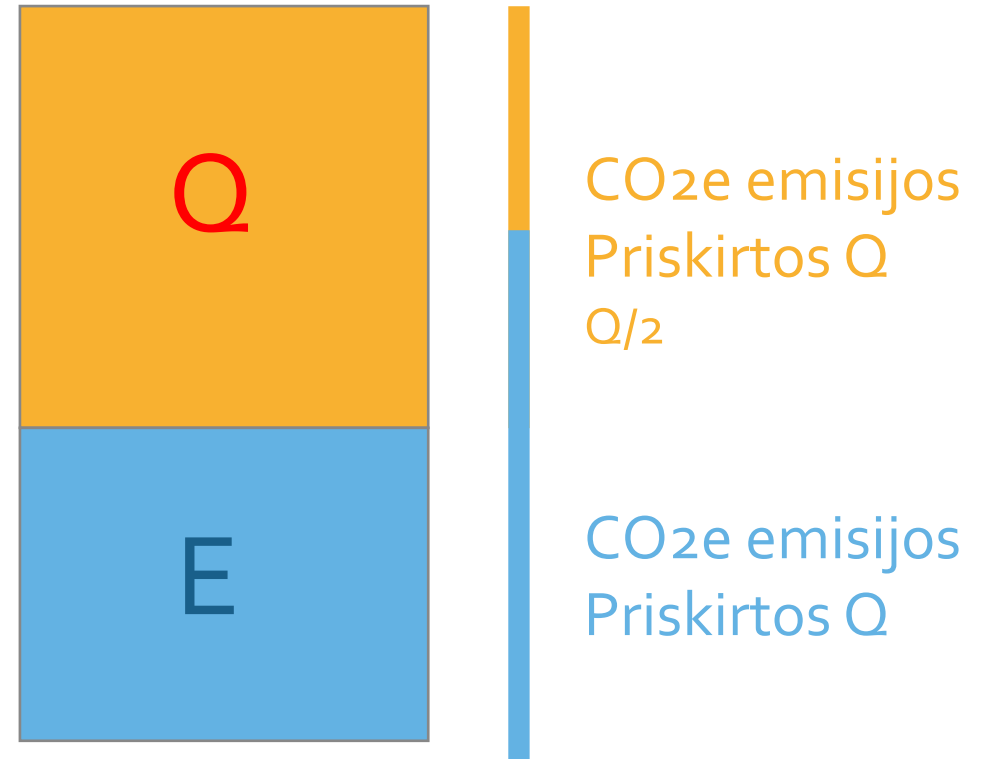

200% metodas

200% metodas – priima 200% efektyvumą šilumos gamybai. Tai reiškia, kad, norint pagaminti 1 šilumos vienetą, 0,5 vieneto kuro buvo naudojama ir dar 0,5 vieneto bus grąžinta iš turbinos kondensatoriaus. Tai reiškia, kad pusė emisijų, susijusių su šilumos gamyba, gali būti susijusios su elektros gamyba.

Šis metodas, kurį įvedė Danijos energetikos agentūra, gali būti naudojamas, priskiriant kuro išlaidas kogeneracijoje šilumos gamybai energijos ir emisijų statistikoje.

$$f_Q = Q / 2 \text{ Fuel}_{in}$$

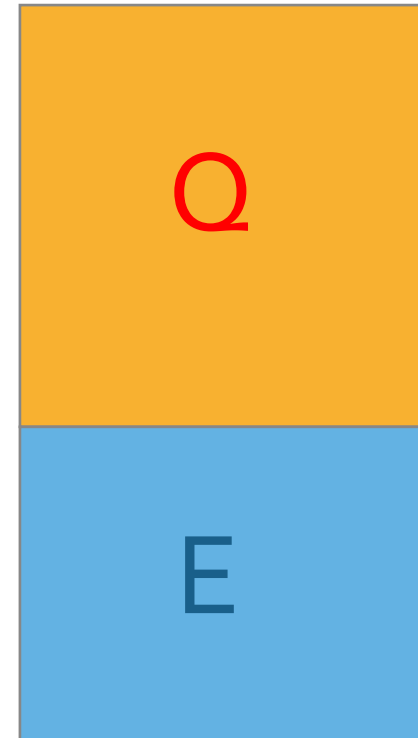
Pagaminta šiluma ir elektra

PAS 2050 metodas

PAS 2050 metodas yra Britų standartas, kuris paaiškina ŠESD emisijų skaičiavimą prekių ir paslaugų gamybai. Emisijų priskyrimas iš kogeneracijos sistemos pagamintai šilumai ir elektrai, yra naudojamas specialus 'intensyvumo' koeficientas ' n ', kuris apibrėžia emisijas, išmestas deginant kurą

$$f_Q = Q / (Q + n E)$$

Emisijų priskyrimas šilumai ir elektrai The allocation of emissions to heat and electricity remiasi konkrečiam procesui tenkančiu šilumos ir elektros iš kiekvienos kogeneracijos sistemos santykiu. Kogeneracinėms sistemoms su katilais (anglies, medienos, kieto kuro), koeficientas n yra 2,5, kai kogeneracinėms sistemoms su turbinomis (gamtinių dujų, sąvartyno dujų) $n = 2,0$.

CO₂e emisijos

Priskirtos Q

$$f_Q = Q / (Q + n E)$$

CO₂e emisijos

Priskirtos Q

$$f_E = 1 - f_Q$$

Pagaminta šiluma ir elektra

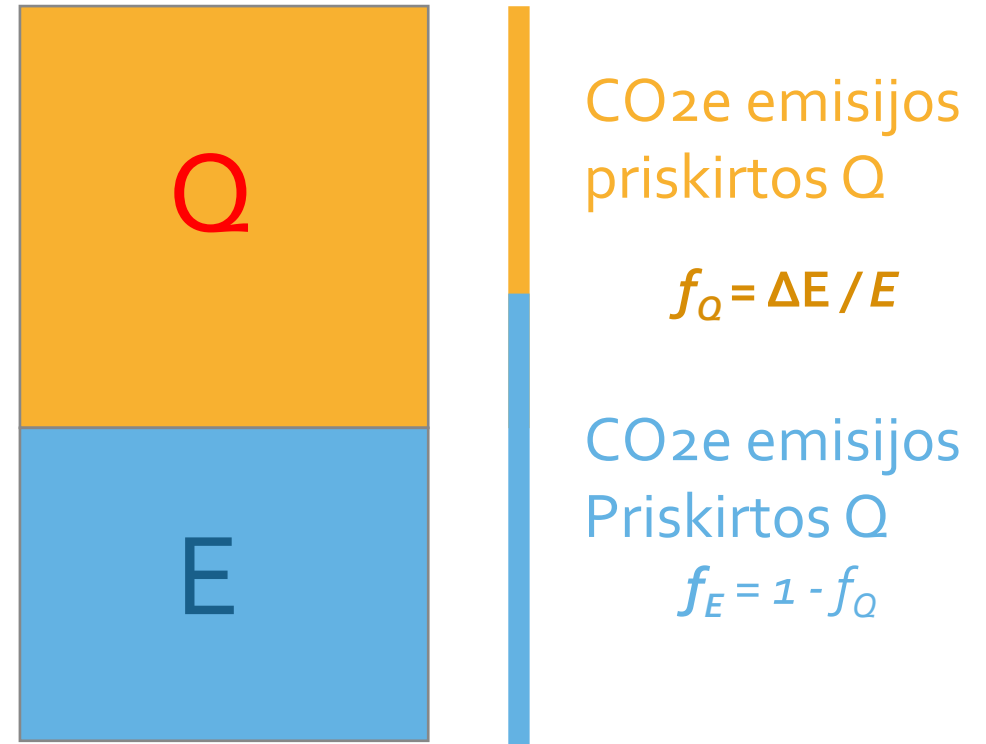
Drezdeno metodas

Drezdeno metodas remiasi eksergijos vertinimu. Jėgainėse visa pirminė energija yra susijusi su elektros gamyba. Tuo pačiu metu kogeneracinėse jėgainėse, viena pirminės energijos dalis yra suvartojama šiluminės energijos gamybai. *Drezdeno metodas* aprašo, kaip įvertinti elektros energijos nuostolius, sukeltus dėl šilumos ištraukimo (vandens garo kondensacijos) kogeneracinėje jėgainėje

$$\Delta E = Q \eta_c \nu_p$$

kur η_c yra Carnot efektyvumas ir ν_p yra proceso kokybės laipsnis.

$$f_Q = \Delta E / E$$

Pagaminta šiluma ir elektra

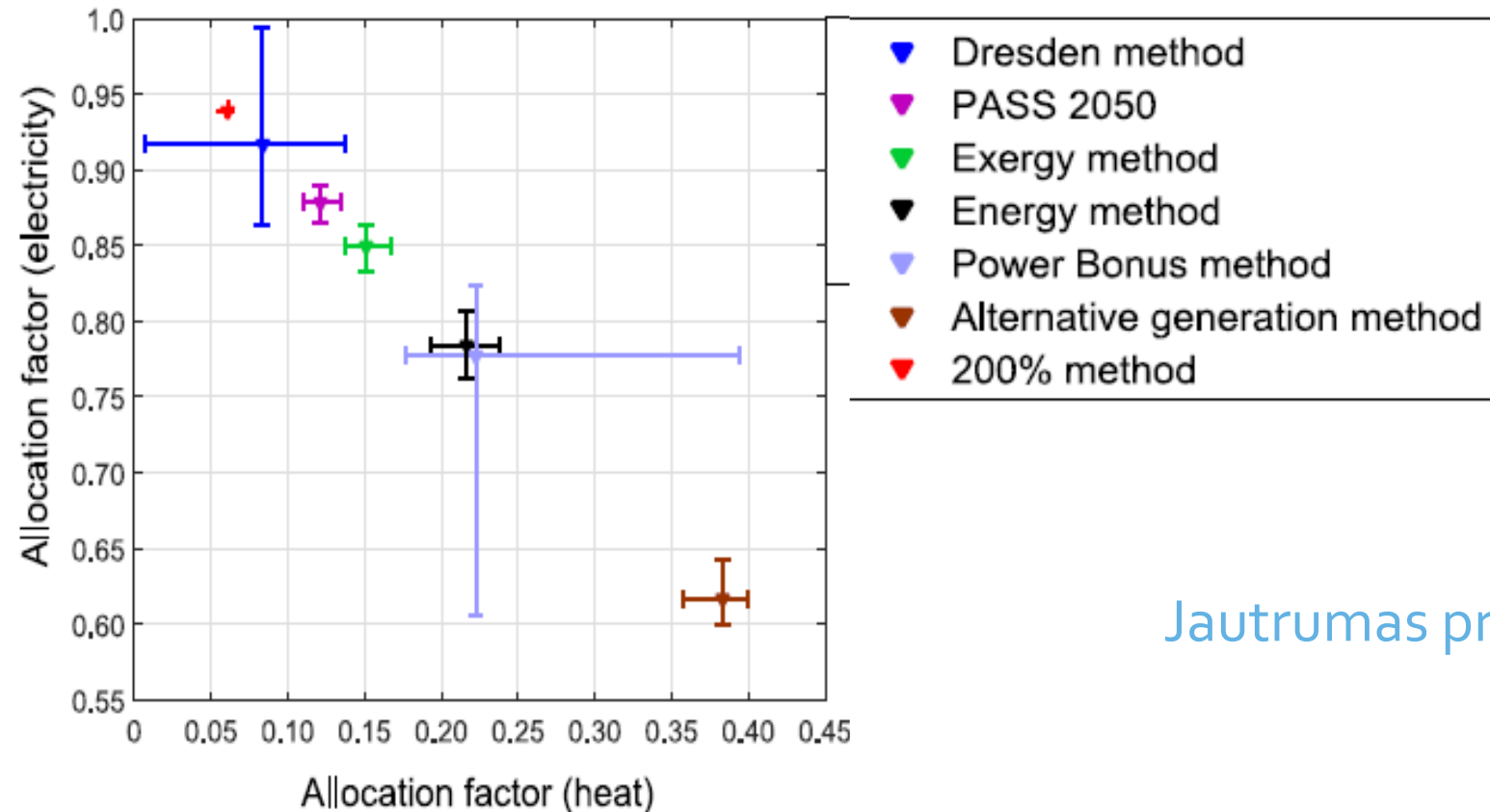
CO₂e priskyrimo rodiklis CO₂e šilumos gamybai

Priskyrimo rodiklis kogeneracijos sistemai, kai metinė šilumos apkrova 27 GWh ir maksimalus šilumos poreikis 14 MW

Metodas	Šilumos gamybos priskyrimo rodiklis, f_Q	Pvz., f_Q vertė
Energijos metodas	$Q / (Q + E)$	0,2162
Alternatyvaus generavimo metodas	$(Q/\eta_{alt\_heat}) / (Q/\eta_{alt\_heat} + E/\eta_{alt\_elec})$	0,3830
Elektros premijos metodas	$(E_{P,in} - W_{CHP} f_{P,elt}) / (Q_{del} + E_{del})$	0,2226
Eksergijos metodas	$EX_Q / (EX_Q + EX_E)$	0,1507
200% metodas	$Q / 2 Fuel_{in}$	0,0608
PAS 2050	$Q / (Q + n E)$	0,1212
Drezdeno metodas	$\Delta E / E$	0,0834

Šaltinis: Tereshchenko and Nord, 2015

CO₂e priskyrimo metodų jautrumas

Jautrumas priklauso nuo sistemos

7 pav.. CO₂e priskyrimo metodų jautrumas; šaltinis: T.Tereshenko et al.[2]

ŽTCŠT projekto vertinimo CO₂e priskyrimo metodai

- Projektas LowTEMP įvertino **CO₂e priskyrimo metodus**, naudojant Multikriterijinių sprendimų analizę ir devynis kriterijus, kurie priklauso keturioms grupėms:
- populiarumas (**Metodo paprastumas, Taikymo sritis, ir Pripažintas ir patvirtintas metodas**), termodinaminiai aspektai (**Tinkamas CO₂e emisijų priskyrimui, Termodinaminis patikimumas, Kogeneracijos efektyvumo įtraukimas, Eksergija**), duomenų prieinamumas ir jautrumas.
- Kriterijai ir vėlesni metodai buvo įvertinti 7 BJR projekto LowTEMP partnerių: AGFW, ZEBAU, BTU, RTU, IMP PAN, Thermopolis, ir HEM iš 5 BJR šalių (Vokietijos, Suomijos, Latvijos, Lenkijos ir Švedijos).

MCDA kriterijai

- **Metodo paprastumas,**
- **Taikymo sritis,**
- **Pripažintas ir patvirtintas metodas**
- **Tinkamas CO₂e emisijų priskyrimui,**
- **Termodinaminis patikimumas,**
- **Kogeneracijos efektyvumo įtraukimas,**
- **Eksergija**
- **Duomenų prieinamumas**
- **Jautrumas.**

ŽTCŠT projekto vertinimo CO₂e priskyrimo metodai

4.1 lentelė. Partnerių pasiūlytos svertinės vertės ir jų agregavimas (aritmetiniai vidurkiai – eq. (4.3))

LowTEMP partneris	Metodo paprastumas	Taikymo sritis	Pripažintas ir patvirtintas metodas	Tinkamas CO ₂ e emisijų priskyrimui	Termodinaminis patikimumas	Kogeneracijos efektyvumo įtraukimas	Eksergija	Duomenų prieinamumas	Jautrumas
AGFW	1	5	2	5	5	5	4	2	4
ZEBAU	1	5	2	5	5	5	3	2	3
BTU	2	3	3	4	5	4	4	3	4
RTU	3	3	3	3	3	3	3	3	3
IMP PAN	3	3	4	3	5	3	4	4	3
Thermopolis	4	4	4	4	3	2	1	4	4
HEM	5	4	3	5	3	3	2	5	4
Vidurkis	2,714	3,857	3,000	4,143	4,143	3,571	3,000	3,296	3,571

Šaltinis: mūsų skaičiavimai, paremti MCDA

ŽTCŠT projekto vertinimo CO₂e priskyrimo metodai

4.2 lentelė. Pasirinktų metodų MCDA analizei vertės

Metodas	AGFW	ZEBAU	BTU	RTU	IMP PAN	Thermopolis	HEM	SUM	Rangavimas	svyravimas
Energijos metodas	52,000	52,000	49,857	52,286	53,143	59,143	53,143	371,57	5	5,0%
Alternatyvaus generavimo metodas	43,286	53,286	46,429	52,714	45,857	36,429	40,571	318,57	7	12,5%
Elektros premijos metodas	48,286	48,286	41,286	52,143	55,429	44,571	39,857	329,86	6	11,1%
Eksergijos metodas	71,000	71,000	70,714	60,714	60,571	59,429	57,000	450,43	1	9,0%
200% metodas	60,286	56,857	59,143	56,143	53,143	44,571	66,000	396,14	3	10,9%
PAS 2050	57,571	57,000	59,429	63,857	57,286	44,571	58,571	398,29	2	9,6%
Drezdeno metodas	63,857	63,857	45,714	60,143	46,286	44,571	50,429	374,86	4	15,1%
	15,5%	12,4%	17,9%	7,7%	9,5%	16,5%	16,9%			

LowTEMP rekomendacijos

- Partneriai nurodė, kad **Eksergijos (Carnot) metodas** yra geriausias prieinamas metodas (virš 450 taškų) dėl CO₂e paskirstymo bent jau tarp vertintų metodų. Du kiti metodai: **PAS 2050** ir **200%** turėtų būtų vertinami kaip galimos alternatyvos – jų rezultatas yra panašus t.y. beveik 400 taškų.
- Labiausiai tinkamas termodinaminiu požiūriu – **Eksergijos metodas** – ekstensyviau apima energijos kokybę ir parodo fizinę viršutinę CO₂e priskyrimui šilumai kaip šalutiniam produktui. Egzistuoja Eksergijos metodo variantas– **Drezdeno**, bet šis reikalauja didesnio duomenų prieinamumo ir ekstensyvesnių skaičiavimų.
- **Alternatyvaus generavimo** ir **Elektros premijos metodas** buvo nustatyti kaip mažiausiai naudingi LowTEMP projekto partneriams.

Literatūros šaltiniai

LowTEMP2.0

- [1] Wallisch A; [van Stralen C](#); Hellmers C; Piel E; Ernst H; Spadoni L; Blechingberg M; Wirgentius N, ECOHEATCOOL, Work package 3, Guidelines for assessing, the efficiency of district heating and district cooling systems, 2006 <https://www.osti.gov/etdeweb/biblio/20758197>
- [2] Tereshenko T, Nord N, Uncertainty of the allocation factors of heat and electricity production of combined cycle power plant, Applied Thermal Engineering 2015; 76:410-422. <https://doi.org/10.1016/j.applthermaleng.2014.11.019>
- [3] IPCC, Climate Change 2007: Synthesis Report, Intergovernmental Panel on Climate Change. Cambridge University Press, Cambridge. (2007). See also https://www.leg.mn.gov/docs/2015/other/150681/PFEISref_2/Solomon%20et%20al.%202007.pdf
- [4] EPA, Greenhouse Gas Emissions, <https://www.epa.gov/ghgemissions/>
- [5] WRI/WBCSD, Allocation of GHG Emissions from a Combined Heat and Power (CHP) Plant Guide to calculation worksheets (September 2006) v1.0 A WRI/WBCSD GHG Protocol Initiative calculation tool; https://indiaghgp.org/sites/default/files/CHP_guidance_v1.0_4.pdf
- [6] Harmelink M, Bosselaar L, Assessment of CO₂e emissions of electricity and heat used at industrial plants, ECEEE, Industrial Summer Study, June 4, 2014 [https://www.eceee.org/library/conference_proceedings/eceee_Industrial_Summer_Study/2014/3-matching-policies-and-drivers-policies-and-directives-to-drive-industrial-efficiency/assessment-of-CO₂e-emissions-of-electricity-and-heat-used-at-industrial-plants/](https://www.eceee.org/library/conference_proceedings/eceee_Industrial_Summer_Study/2014/3-matching-policies-and-drivers-policies-and-directives-to-drive-industrial-efficiency/assessment-of-CO2e-emissions-of-electricity-and-heat-used-at-industrial-plants/)
- [7] Olsson L, [Wetterlund E](#), [Söderström M](#), Assessing the climate impact of district heating systems with combined heat and power production and industrial excess heat; Resources, Conservation and Recycling, 2015; 86:31-39. DOI:[10.1016/j.resconrec.2015.01.006](https://doi.org/10.1016/j.resconrec.2015.01.006)
- [8] Esser A, Sensfuss F, Evaluation of primary energy factor calculation options for electricity, Final Report, Multiple Framework Service Contract ENER/C3/2013-484. https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/final_report_pef_eed.pdf
- [9] Rosen MA, Allocating carbon dioxide emissions from cogeneration systems: descriptions of selected output-based methods, Journal of Cleaner Production 2008; 16:171-177. DOI : [10.1016/j.jclepro.2006.08.025](https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2006.08.025)
- [10] Dittmann A, Sander T, Robbi S, Allocation of CO₂e-Emissions to Power and Heat from CHP-Plants, Technische Universität Dresden, Dresden. https://tu-dresden.de/ing/maschinenwesen/iet/gewv/ressourcen/dateien/veroefftlg/alloc_co2?lang=en

Lenkijos mokslų akademija

Prof. Adam Ceniań
Jarostaw Losiński

14 Fiszera St
80-231 Gdańsk
Poland

E-mail: cenian@imp.gda.pl
Tel: +48 58 5225 276
www.imp.gda.pl

Jarostaw Losiński
jlosinski@imp.gda.pl